

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Романовський Денис Сергійович

НАДАННЯ ДОГЛЯДУ НА НЕПРОФЕСІЙНІЙ ОСНОВІ ЗА ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В
УМОВАХ ВІЙНИ 115

Саїд Карім Бассемович

ВИЗНАЧЕННЯ КЛАСИФАЙД-АГРЕГАТОРІВ ТА ЇХ СТРУКТУРА: ПРАВОВІ РАМКИ ТА
ВИКЛИКИ ДЛЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ 119

Стрілець Михайло Ігорович

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ДОГОВОРІВ НА НАДАННЯ ФРІЛАНС-ПОСЛУГ 122

Сухий Євген Олегович

ПРАВОВІ ЗМІНИ У СФЕРАХ ЖИТЛОВИХ ПРАВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 125

Халдай Ілля Віталійович

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТЯГНЕННЯ ЗБИТКІВ ЗА НЕВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ 127

Шайхет Олена Петрівна

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ
ВІЙНИ 131

Шитков Єгор Олексійович

ОБ'ЄКТИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ 134

Якушев Станіслав Ігорович

ФІЛОСОФСЬКО-ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ІНСТИТУТУ КОМПЕНСАЦІЇ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ 137

СЕКЦІЯ 13. ЦИВІЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО У СВІТЛІ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

Голубєва Неллі Юрївна

ВІДПОВІДАЧІ У СПРАВАХ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ МАЙНОВОЇ ШКОДИ 140

Андронов Ігор Володимирович

ПРО КОНКУРЕНЦІЮ ПРАВИЛ ПІДСУДНОСТІ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ 142

Волкова Наталія Василівна

СТАНДАРТ ДОКАЗУВАННЯ «БАЛАНС ЙМОВІРНОСТЕЙ» У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ:
ОКРЕМІ АСПЕКТИ 145

Бут Ілля Олександрович

ТЛУМАЧЕННЯ СУДОМ ЗАКОНУ ЗА ПРИНЦИПОМ CONTRA LEGEM: ДОСЯГНЕННЯ
СПРАВЕДЛИВОСТІ НА ПРОТИВАГУ ЗАКОННОСТІ 148

Дрогозюк Крістіна Борисівна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УЧАСТІ В СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ В РЕЖИМІ
ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ 152

Павлова Юлія Сергіївна

ВПЛИВ СУДОВОЇ РЕФОРМИ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ:
НОВІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ. 155

Полуніна Ольга Олександрівна

РОЛЬ ОКРЕМОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЗАХИСТІ ПРАВ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ВОЄННОГО
СТАНУ. 157

Полюк Юлія Іванівна

ІГНОРУВАННЯ ІМУНІТЕТУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ: СУДОВА ПРАКТИКА ТА
ПРОБЛЕМАТИКА ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. 159

Припуляк Валерій Миколайович

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ: УРОКИ ДЛЯ
УКРАЇНИ 162

Стоянова Тетяна Анатоліївна

ДЕЯКІ АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРЕДМЕТУ ДОКАЗУВАННЯ В СПРАВАХ ПРО ВИДАЧУ
ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ 165

Цал-Цалко Юлія Юліївна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЩОДО СКРІНШОТУ В ПРОЦЕСІ ДОКАЗУВАННЯ. 168

Притуляк Валерій Миколайович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу,
кандидат юридичних наук, доцент, приватний виконавець*

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

У сучасних умовах реформування правової системи України, зокрема системи примусового виконання судових рішень, особливого значення набуває дослідження міжнародного досвіду організації виконавчого провадження. Необхідність підвищення ефективності примусового виконання рішень судів та інших органів зумовлює звернення до кращих світових практик. Низький рівень виконання судових рішень в Україні, який за різними оцінками коливається в межах 30–40%, є однією з ключових проблем у сфері правосуддя. Саме тому актуальним є вивчення досвіду країн, які досягли значних результатів у цьому напрямі, з метою адаптації та імплементації ефективних моделей в українське законодавство та правозастосовну практику [2].

Метою дослідження є аналіз міжнародного досвіду організації виконавчого провадження, виокремлення ефективних моделей, інструментів та принципів діяльності виконавчої служби, а також формування пропозицій щодо їх впровадження в Україні.

1. Система виконавчого провадження у Франції У Франції діє модель судових виконавців (*huissiers de justice*), які є самозайнятими професіоналами, що діють на основі державної ліцензії. Вони мають право здійснювати примусове виконання рішень, вручення судових повісток, здійснювати опис майна, проводити публічні торги тощо. Французькі виконавці несуть професійну відповідальність та підлягають жорсткому контролю з боку держави і професійних об'єднань. Важливим елементом є фінансова мотивація: виконавці отримують винагороду залежно від обсягу виконаної роботи, що стимулює їх до ефективної діяльності.

2. Німецький підхід до виконавчого провадження У Німеччині виконавче провадження здійснюється через спеціальних державних виконавців (*Gerichtsvollzieher*), які працюють при судах. Їхня діяльність чітко регламентована і підконтрольна судовим органам. У Німеччині існує система електронного обміну даними між судовими виконавцями, банками, податковими службами, що дозволяє швидко отримувати інформацію про боржника. Важливим аспектом є високий рівень підготовки виконавців та постійне професійне навчання.

3. Польський досвід реформування виконавчого провадження У Польщі з 1997 року функціонує система приватних судових виконавців (*komornik*), які діють на основі державного дозволу, але фінансуються за рахунок винагороди від виконаних проваджень. Польща ввела електронну базу даних щодо майна боржників, що значно прискорило процес виконання. Крім того, польські виконавці

мають доступ до широкого кола реєстрів та обліків, що підвищує прозорість та ефективність їхньої роботи.

4. Естонія: цифровізація виконавчого провадження Естонія, як лідер у сфері цифрового врядування, має повністю електронну систему виконавчого провадження. Всі процеси – від подачі заяви до реалізації майна – можуть здійснюватися онлайн. Естонські виконавці мають доступ до національної бази даних і можуть оперативнo встановлювати місцезнаходження активів боржника. Це значно знижує адміністративне навантаження та підвищує ефективність виконання.

5. США: федеративний підхід до виконання судових рішень У США немає єдиної системи виконавчого провадження, оскільки вона варіюється залежно від штату. Примусове виконання здійснюється судовими шерифами або уповноваженими агентами. Особливістю американської моделі є наявність широкого спектру інструментів примусу, включаючи накладення арешту на банківські рахунки, майно, заробітну плату боржника. Крім того, важливу роль відіграє кредитна історія, яка змушує боржника добровільно виконувати рішення.

6. Велика Британія: реформування та створення служби судових приставів У Великій Британії реформування системи примусового виконання було спрямоване на підвищення професіоналізму виконавців, створення національної служби судових приставів (Her Majesty's Courts and Tribunals Service – Enforcement). Всі виконавці проходять обов'язкове навчання, акредитацію та контроль зі сторони держави. Особлива увага приділяється захисту прав боржників та етичним стандартам роботи виконавців [3,с.18].

На основі вивченого досвіду можна виокремити кілька ключових елементів ефективного виконавчого провадження:

1. Наявність чіткої нормативної бази та її реальне застосування;
2. Мотивація виконавців шляхом поєднання державного контролю і фінансової зацікавленості;
3. Електронні реєстри, доступ до інформації про боржника;
4. Прозорість процедур та відкритість для громадськості;
5. Регулярне підвищення кваліфікації виконавців;
6. Створення умов для добровільного виконання рішень [4, с. 23].

Уроки для України:

1. Запровадження цифрових технологій у виконавчому провадженні, включаючи автоматизований обмін інформацією між державними органами.
2. Підвищення мотивації державних і приватних виконавців, включаючи диференційовану оплату праці залежно від обсягу виконаної роботи.
3. Посилення контролю за діяльністю виконавців та впровадження етичного кодексу.
4. Розширення доступу виконавців до державних реєстрів і банківських даних.
5. Запровадження системи електронного арешту майна та банківських рахунків.

6. Проведення інформаційних кампаній щодо ролі та функцій виконавчої служби, з метою підвищення довіри громадян [1].

Міжнародний досвід свідчить про те, що ефективне виконавче провадження є невід'ємною складовою правової держави. Його успішне функціонування можливе лише за умов належного законодавчого регулювання, фінансової і технічної підтримки, наявності кваліфікованих кадрів та сучасних цифрових технологій. Україні необхідно комплексно підійти до реформування системи виконавчого провадження, впровадивши інституційні та технічні рішення, які вже довели свою ефективність у країнах Європи та Північної Америки. Вивчення та адаптація міжнародного досвіду можуть стати запорукою підвищення рівня виконання судових рішень, а отже – зміцнення довіри громадян до системи правосуддя загалом.

Список використаних джерел:

1. Про виконавче провадження : Закон України від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>.

2. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 02 червня 2016 р. № 1403-VIII. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#Text>.

3. Сіверін Д. В. Зарубіжний досвід діяльності органів, що здійснюють повноваження, пов'язані із виконанням судових рішень, та його адаптації до вітчизняної правової системи. *Європейські перспективи*. 2014. № 3. С. 81–87.

4. Макушев П. В. Міжнародний досвід правового регулювання діяльності працівників державних органів у виконавчому провадженні. *Альманах міжнародного права*. 2014. № 6. С. 33–40.

Ключові слова: виконання судових рішень, виконавче провадження, боржник, стягувач, міжнародний досвід

Keywords: enforcement of court decisions, enforcement proceedings, debtor, collector, international experience